

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ

BORA ÇEVİK
Uzman

İKTİSADİ ARAŞTIRMALAR BÖLÜMÜ
ŞUBAT 2017

İÇİNDEKİLER

I. YÖNETİCİ ÖZETİ	3
II. DÜNYADA DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ	7
A. HAMMADDE	8
B. KAPASİTE	12
C. ÜRETİM.....	13
D. TÜKETİM.....	16
E. DIŞ TİCARET.....	18
III. TÜRKİYE'DE DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ	19
A. HAMMADDE.....	20
B. KAPASİTE	22
C. ÜRETİM	23
D. TÜKETİM	28
E. İHRACAT	31
F. İTHALAT	33
G. FİNANSAL GÖSTERGELER.....	34
VI. GENEL DEĞERLENDİRME VE BEKLENTİLER	36

I. YÖNETİCİ ÖZETİ

YÖNETİCİ ÖZETİ

Küresel Gelişmeler

Demir çelik sektöründe kapasite ve üretim 2000'li yılların başından itibaren küresel ölçekte hızlı bir büyüme eğilimi sergilemiştir. Dünyada ekonomik krizin etkilerinin yoğun olarak hissedildiği 2008 ve 2009 yıllarında demir çelik üretiminde gerileme yaşansa da, 2010 yılından itibaren sektörde büyüme yeniden hız kazanmıştır. Sektörün kapasite artışlarında ise kriz dönemlerinde dahi duraksama yaşanmamıştır.

Son yıllarda ham çelik üretiminde toplam kapasite Çin önderliğinde artmıştır. 2005-2015 döneminde küresel çelik üretim kapasitesinde kaydedilen 1 milyar ton/yıllık artışın yaklaşık %80'i Çin tarafından gerçekleştirilmiştir. 2015 yılında küresel çelik üretim kapasitesinin 2,3 milyar ton/yıl seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir.

Üretim kapasitesindeki artış paralelinde ham çelik üretimi küresel krizden sonra hızlı artış kaydetmiştir. Öte yandan, izleyen dönemde Çin ekonomisinin yavaşlaması ile çelik üretimi gerilemiş ve bu durum atıl kapasite sorununun derinleşmesine neden olmuştur. Dünyada çelik üretimi 2016 yılında %1 oranında daralarak 1,6 milyar ton olmuştur. Böylece, sektörde üretim düşüşünü ikinci yıla taşımıştır.

Sektörde kullanılan hammaddeler üretim yöntemine göre farklılaşmaktadır. Bazik Oksijen Fırını (BOF) tabanlı tesislerde ham çelik imalatında demir cevheri, hurda metal ve taş kömürü kullanılmaktadır. Buna karşın Elektrik Ark Ocaklı (EAO) tabanlı tesislerde ise hurda metalden üretim gerçekleştirilmektedir.

Dünyada ham çelik üretiminin %74,4'ü BOF tabanlı tesislerde gerçekleşmektedir. 2000'li yılların başından itibaren Çin'in BOF tabanlı tesislere yaptığı yatırımlar bu ülkenin demir cevherine yönelik talebini önemli ölçüde artırmıştır. Çin, Avustralya ve Brezilya'yla birlikte önde gelen demir cevheri üreticileri arasında yer almaktadır.

Küresel çelik tüketiminin yarısından fazlası inşaat sektörü tarafından gerçekleştirilmektedir. İnşaatı otomotiv, makine-ekipman ve petrol-doğalgaz sektörleri izlemektedir. İnşaat sektörünün yoğunlukla uzun ürünler ile inşaat demirini kullandığı görülürken, otomotiv sektöründe soğuk/sıcak haddelenmiş yassı ürünler ile galvanizli ürünler yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Sektörün gündemindeki en önemli sorun, hızlı yatırımlar nedeniyle oluşan küresel kapasite fazlasıdır. Dünyada çelik üretiminin yarısını gerçekleştiren Çin'de büyüme oranının çift haneli seviyelerden %6,5-7 bandına gerilemesi atıl kapasite sorununu derinleştirmektedir. Ayrıca, Çin'in iç pazardaki fazla ürünü ihracat aracılığıyla dış pazarda eritmeye çalışması bu sorunun kronikleşmesine neden olmuştur. Dampingle Çin çeliğinin küresel piyasalarda artan varlığıyla birlikte ürün fiyatları düşerken, üreticilerin kâr marjları daralmıştır. Bu dönemde, bir çok köklü çelik üreticisinin zarar ettiği görülmüştür.

Demir çelik sektöründe oluşan arz fazlasına benzer bir durum demir cevheri için de söz konusudur. Azalan talep nedeniyle demir cevheri fiyatları gerilerken, ucuz maliyetlerle cevher çıkartan Brezilya ve Avustralya firmalarının pazar paylarını korumak amacıyla üretimlerine devam ettiği ve bu durumun fiyatlardaki aşağı yönlü hareketi pekiştirdiği gözlenmiştir. Öte yandan, 2016 yılında Çin'de izlenen gevşek para politikaları ve inşaat sektöründeki canlanmayla birlikte artan çelik talebi hammadde fiyatlarının yükselmesine uygun bir zemin hazırlamıştır. Aralık 2016 itibarıyla demir cevheri fiyatları yıllık bazda iki katına çıkarken, kömür fiyatları da %66 oranında yükselmiştir. Öte yandan, önümüzdeki dönemde emtia fiyatlarındaki bu artışın ne ölçüde korunacağı yönünde belirsizlikler bulunmaktadır.

Türkiye'deki Gelişmeler

Son 15 yıllık süreçte Türkiye demir çelik sektöründe hızlı büyüyen ülkelerden biri olmuştur. 2000 yılında 20 milyon ton civarında olan ham çelik üretim kapasitesi yassı ve yapısal çeliğe dönük yatırımların ivme kazanmasıyla birlikte 2015 sonunda 50 milyon ton seviyesini aşmıştır. 2000 yılında dünyanın en büyük 17. ham çelik üreticisi olan Türkiye 2016'da 8.'liğe yükselmiştir.

Türkiye'de ham çelik üretimi dünyadaki tablonun aksine büyük oranda EAO bazlı tesislerde gerçekleştirilmektedir. Üretim sürecinde hurda metal kullanan bu işletmeler aramal ihtiyacını dış pazarlardan karşılarken, Türkiye dünyanın en büyük hurda ithalatçısıdır.

Son yıllarda demir cevheri ve hurda fiyatları arasındaki makasın genişlemesi EAO tabanlı tesislerin rekabetçiliğini düşürmüştür. 2015 yılında, EAO tabanlı tesislerin KKO'su %53'e gerilerken, ilgili oran BOF tabanlı tesislerde %94'e çıkmıştır. 2016 yılında ise, demir cevheri fiyatlarının yükseliş eğilimine girmesi EAO tabanlı tesislerin aleyhine açılan farkın kapanmasını sağlamıştır.

Yurt içinde çeliğe dönük en güçlü talep inşaat sektöründen gelmektedir. İnşaat sektörü, yurt içinde toplam çelik tüketiminin 2/3'ünü gerçekleştirmektedir. Uzun çelik ürünlerinin neredeyse tamamını bu sektör kullanırken, son yıllarda yapı kalitesinde yaşanan değişimle birlikte yassı çelik ürünlerinin de inşaatlarda kullanım alanı bulduğu gözlenmektedir.

Yassı ürün talebi, imalat sanayindeki canlı seyrin etkisiyle artış eğilimini korumaktadır. Otomotiv ve makine imalatı gibi yoğun metal girdisi olan sektörlerin büyüme eğiliminde olması bu gelişmede ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte, yassı ürüne dönük kalite kaygısının fazla olması nedeniyle yurtdışında üreticilerin ithal aramaları tercih ettikleri görülmektedir.

Son dönemde Çin menşeli çelik ürünlerinin gerek yurt içinde gerek ihracat pazarlarımızdaki varlığını artırması, sektörü olumsuz yönde etkilemiştir. Türkiye’de ham çelik üretimi 2012 yılında 35,9 milyon ton ile rekor düzeyde gerçekleşmesine karşılık izleyen yıllarda gerileme eğilimine girmiş ve 2015 yılını 31,5 milyon tonluk üretimle tamamlamıştır. 2016’da ise, yurt içinde ham çelik üretimi emtia fiyatlarındaki gelişmelerin etkisiyle yıllık bazda %5,3 artarak 33,2 milyon tona ulaşmıştır.

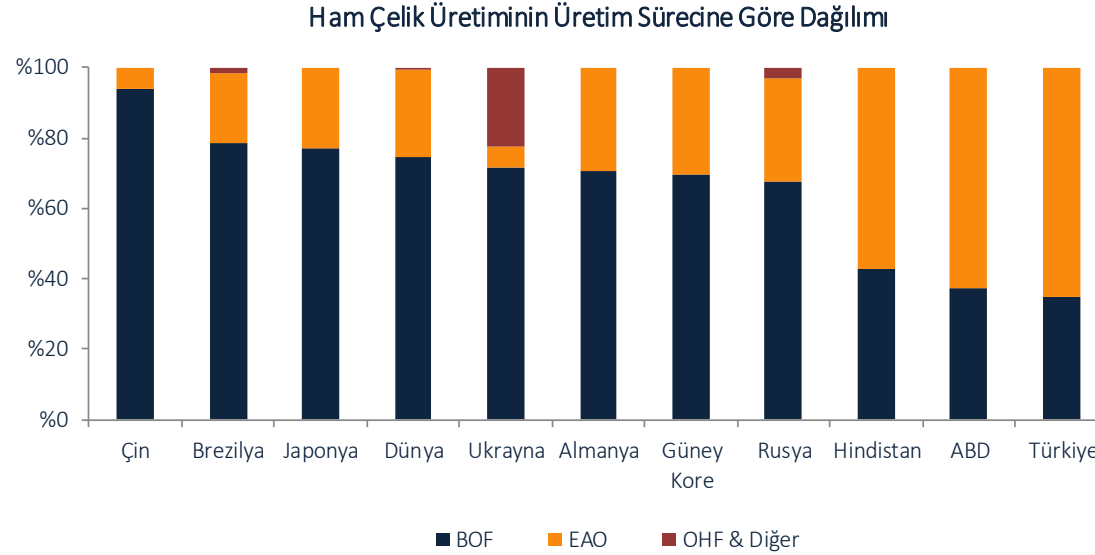
Sektörün en büyük ihracat pazarı yurt dışı müteahhitlik faaliyetlerinin yoğunlaştığı Orta Doğu ülkeleridir. Bu bölgenin Türkiye’nin demir çelik ürünleri ihracatındaki payı %30 civarındadır. Öte yandan, son yıllarda bölge ülkelerinde yaşanan iç karışıklar nedeniyle inşaat sektörünün ivme kaybetmesinin yanı sıra Çin menşeli ürünlerin artan varlığı Türk çelik sektörünü olumsuz yönde etkilemiştir. Hızlı büyüyen pazarlardan Kuzey Afrika’da Türk şirketlerinin fabrika yatırımları bulunmaktadır. Yerli şirketlerin ayrıca, Avrupa pazarındaki etkinliklerini artırmak için tesis alabilecekleri yönündeki haberler gündeme gelmektedir.

2015 yılında sektörün önde gelen şirketlerinin artan ithalat baskısı nedeniyle bilançolarında bozulmalar gözlenmiş ve hatta bazı şirketlerin iflas erteleme yoluna gittikleri görülmüştür. 2016 yılında sektörde tahsili gecikmiş alacaklar oranı imalat sanayine paralel olarak artış kaydetmiştir.

2016 yılında toparlanma işaretleri görülen sektörde, bu durumun sürdürülebilirliğine yönelik şüpheler bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemde, emtia fiyatlarındaki olası bir düzeltme yurt içinde EAO tabanlı tesislerin yakaladığı maliyet avantajını tehdit eden bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, önemli pazarlarımızdan ABD’nin Türk çelik ürünleri ithalatına uyguladığı vergiyi artırması, sektörün dış satışlarını baskılayacaktır. Dünya genelinde sektörde artan korumacı politikaların Türkiye’de de hayata geçirilmesi ise demir çelik sektöründe atıl kapasite sorununun ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

II. DÜNYADA DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ

DÜNYA / Hammadde

- Demir çelik sektöründe kullanılan hammaddeler üretim yöntemine göre farklılaşmaktadır. Bazık oksijen fırını (BOF) tabanlı tesislerde “demir cevheri, hurda metal ve taş kömürü” birlikte kullanılmaktadır. Buna karşılık Elektrik Ark Ocaklı (EAO) tesislerde “hurda metal”den üretim gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, başlıca girdiler olarak demir cevheri ve hurda metalin öne çıktığı sektörde krom, çinko, manganez, molibdenyum, vanadyum, silikon, kalay, nikel ve tungsten gibi diğer hammaddeler de kullanılmaktadır.
- Küresel ham çelik üretiminin %74,4’ü BOF tabanlı entegre tesislerde, %25,1’i EAO tesislerde, %0,5’i ise Siemens Martin fırını (OHF) ve diğer tesislerde gerçekleştirilmektedir.
- Üretim teknolojisi bakımından Türkiye, Hindistan ve ABD’de çelik üretiminin küresel eğilimden farklı olarak EAO tabanlı tesislerde yoğunlaştığı dikkati çekmektedir.

DÜNYA / Hammadde

Demir Cevheri Üretimi ve Tüketimi
(milyon ton) (2014)

	Üretim	İhracat (-)	İthalat(+)	Nihai Tüketim
Avustralya	723,7	754,3	3,0	27,6
Brezilya	399,4	344,0	0,0	55,0
Çin	193,2	0,1	933,1	1.126,2
BDT	199,5	78,4	13,7	134,8
Hindistan	129,8	9,8	7,4	127,4
Diğer Ülkeler	387,6	302,5	528,9	559,2
Toplam	2.033,2	1.489,1	1.486,1	2.030,2

Kaynak: World Steel

- Dünyanın en büyük demir cevheri üreticisi olan Avustralya üretiminin neredeyse tamamını ihraç etmektedir. İkinci sırada yer alan Brezilya ise çıkardığı demir cevherinin %14'ünü iç pazarda çelik üretimi için kullanmaktadır. Çin pek çok emtada olduğu gibi demir cevherinde de talebin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Çin iç pazardaki demir cevheri açığını ithalat yoluyla kapatmaktadır.
- Son yıllarda, demir çelik sektöründe gözlenen kapasite fazlası sorunu demir cevheri fiyatlarını baskı altında tutmuştur. Bu süreçte, başlıca demir cevheri üreticilerinin pazar paylarını korumak amacıyla aktivitelerini sürdürmeleri de fiyatlardaki gerilemenin belirginleşmesine neden olmuştur. Bununla birlikte 2016 yılının ikinci yarısından itibaren demir cevheri fiyatları artış eğilimine girmiştir.

DÜNYA / Hammadde

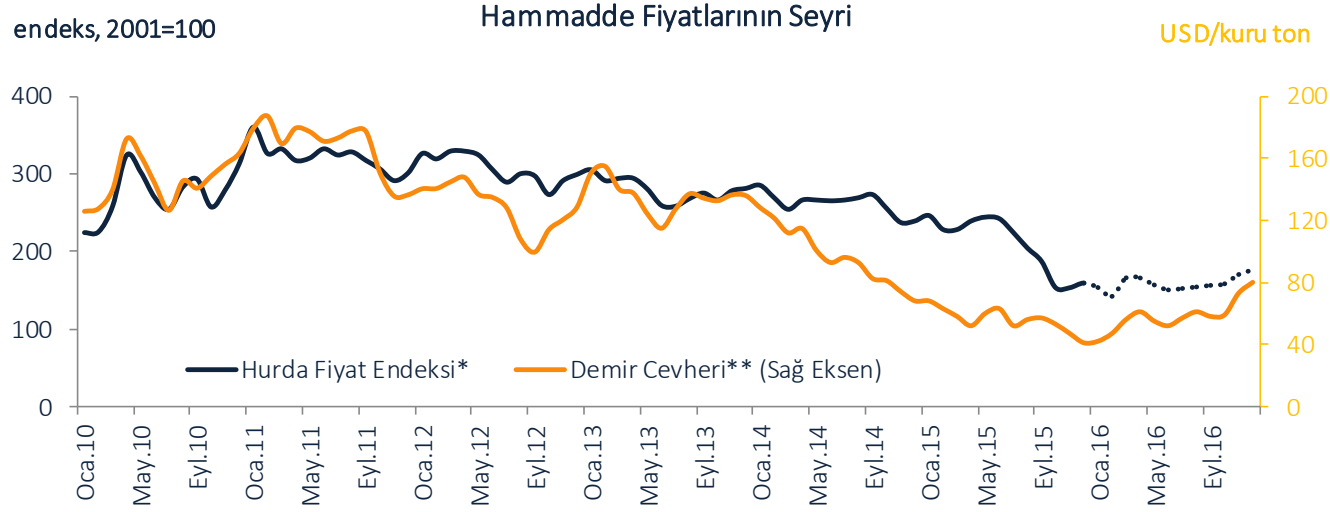
Küresel Hurda İthalatı (2015)

	İthalat (milyon ton)	Pay (%)
Türkiye	16,3	19,7
Güney Kore	5,8	7,0
İspanya	5,0	6,0
İtalya	4,6	5,5
Almanya	4,2	5,1
Belçika	4,2	5,1
ABD	3,5	4,2
Tayvan	3,4	4,1
Çin	2,3	2,8
Diğer	33,6	40,5
Dünya	82,9	100,0

Kaynak: World Steel

- EAO bazlı tabanlarda yoğun olarak kullanılan hurda metalin üretiminde AB ülkeleri, ABD ve Çin ilk sıralarda yer almaktadır.
- Üretimde girdi olarak hurdaya bağımlı ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Hurda üretimi konusunda yeterli olmayan Türkiye, küresel hurda ithalatında dünyada ilk sırada bulunmaktadır.
- EAO'ların 1 ton sıvı çelik üretebilmek için 1,15 ton hurdaya ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'nin EAO bazlı tesislerde üretime devam edebilmesi için hurda ithal etmeyi sürdürmesi gerekmektedir.

DÜNYA / Hammadde

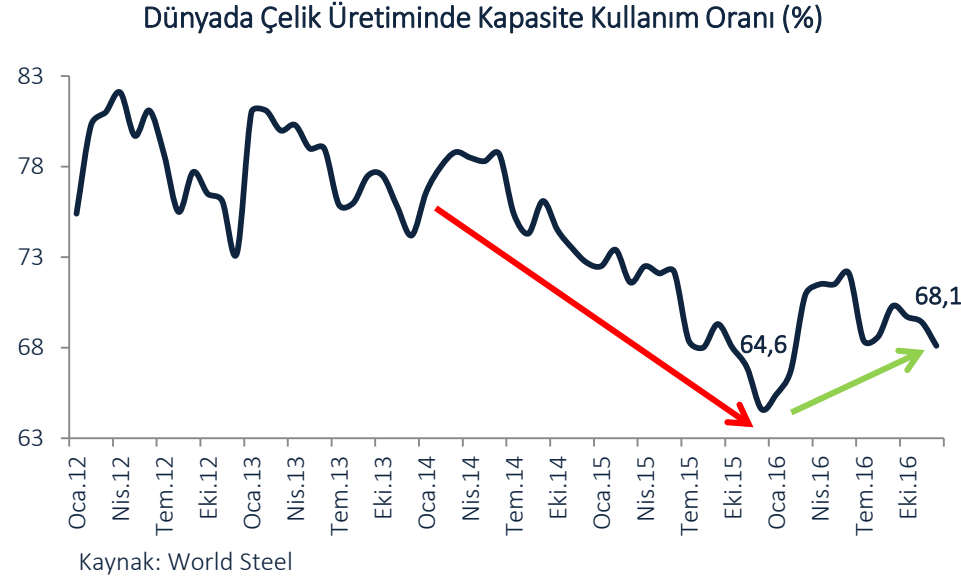
Kaynak: Dünya Bankası, The European Steel Association (EUROFER)

(*) Hurda Fiyat Endeksi: Fransa, Almanya, İtalya, İspanya ve İngiltere piyasalarındaki hurda metal fiyatlarının ortalamasının 2001=100'e endekslenmesiyle bulunmuştur. Endeks 2016 yılından itibaren yayımlanmadığı için farklı veriler göz önünde bulundurulmuş ve serilerletilmiştir.

(**) Demir cevheri: USD/kuru ton, %63,5 demir

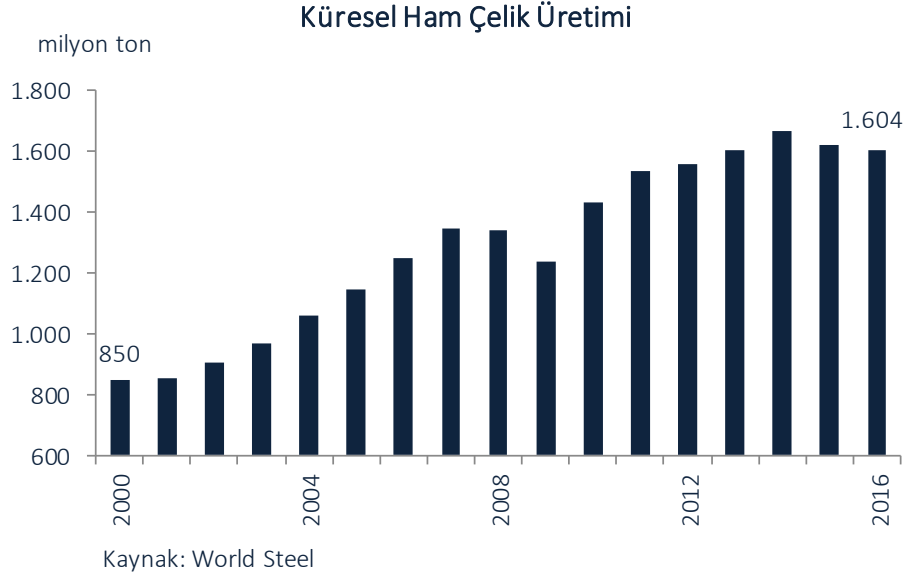
- 2013 yılına kadar genel olarak benzer bir trend izleyen hammadde fiyatları Çin'de iktisadi faaliyetin ivme kaybetmesi ile demir cevheri talebinin zayıflaması nedeniyle ayrılmıştır. Bu ayrışma, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu EAO tabanlı tesislerde üretim gerçekleştiren ülkeler açısından, 2014 ve 2015 yıllarında maliyet dezavantajı yaratmıştır.
- 2016 yılının ikinci çeyreğinden itibaren demir cevheri fiyatları artış eğilimi sergilemiştir. Fiyat gelişimlerine karşı duyarlılığın daha az olduğu hurda fiyatlarındaki yükselişin bu dönemde daha sınırlı olduğu ve maliyet dezavantajının hafiflediği düşünülmektedir.

DÜNYA / Kapasite

- 2000’li yılların başında küresel piyasalara açılmasıyla birlikte Çin’de çelik sektörü, devlet desteklerinin de etkisiyle önemli ölçüde büyümüştür. İzleyen 10 yıllık dönemde dünya genelinde çelik üretim kapasitesinde kaydedilen 1 milyar ton/yıl düzeyindeki artışın yaklaşık %80’i Çin tarafından sağlanmıştır. 2015 yılında küresel çelik üretim kapasitesinin 2,3 milyar ton/yıl seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir.
- Öte yandan, Çin ekonomisinde yaşanan dönüşümle birlikte ekonomik büyümenin çift haneli seviyelerden %6,5-7 bandına gerilemesi, dünya genelinde kapasite kullanım oranının (KKO) düşmesine neden olmuştur. Nitekim, 2015 yılında %64,6 ile tarihi düşük seviyelerde gerçekleşen sektörün KKO’su, 2016 yılında Çin ekonomisindeki nispi iyileşmeyle birlikte bir miktar toparlanma kaydetmiştir.

DÜNYA / Üretim

Küresel Ham Çelik Üretiminde İlk 10 Ülke (milyon ton)

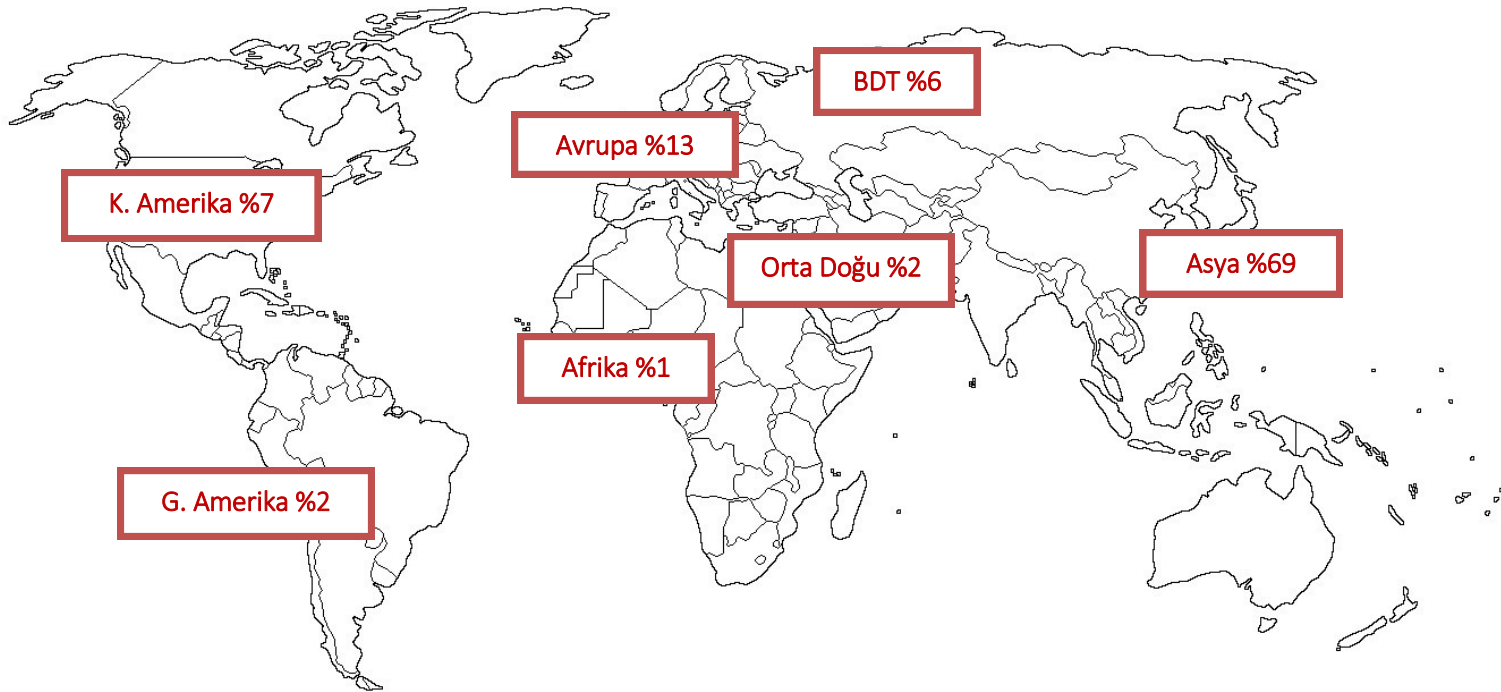
	2013	2014	2015 (I)	2016 (II)	%Δ (II/I)	Pay (%)
Çin	779,0	822,8	803,8	808,4	0,6	50,4
Japonya	110,6	110,7	105,2	104,8	-0,4	6,5
Hindistan	81,2	87,3	89,4	95,6	6,9	6,0
ABD	86,9	88,2	78,8	78,6	-0,3	4,9
Rusya	68,7	71,5	70,9	70,8	-0,1	4,4
Güney Kore	66,1	71,5	69,7	68,6	-1,6	4,3
Almanya	42,6	42,9	42,7	42,1	-1,4	2,6
Türkiye	34,7	34,0	31,5	33,2	5,3	2,1
Brezilya	34,2	33,9	33,3	30,2	-9,3	1,9
Ukrayna	32,8	27,2	23,0	24,2	5,2	1,5
Dünya	1.606,0	1.669,9	1.620,9	1.604,0	-1,0	100,0

Kaynak: World Steel

- Global kriz nedeniyle 2008-2009 yıllarında gerileyen ham çelik üretimi izleyen yıllarda genel olarak yukarı yönlü bir seyir izlemiş, son iki yıllık dönemde hafif gerileyerek 2016'da 1,6 milyar ton olmuştur.
- Küresel ham çelik üretiminde Çin ilk sırada yer almaktadır. Japonya ikinci sırada bulunurken, güçlü ekonomik performansı ile ön plana çıkan Hindistan son yıllarda çelik üretimini önemli ölçüde artırarak üçüncü sıraya yükselmiştir.
- Türkiye 2016 yılı itibariyle en fazla üretim yapan 8. ülkedir.

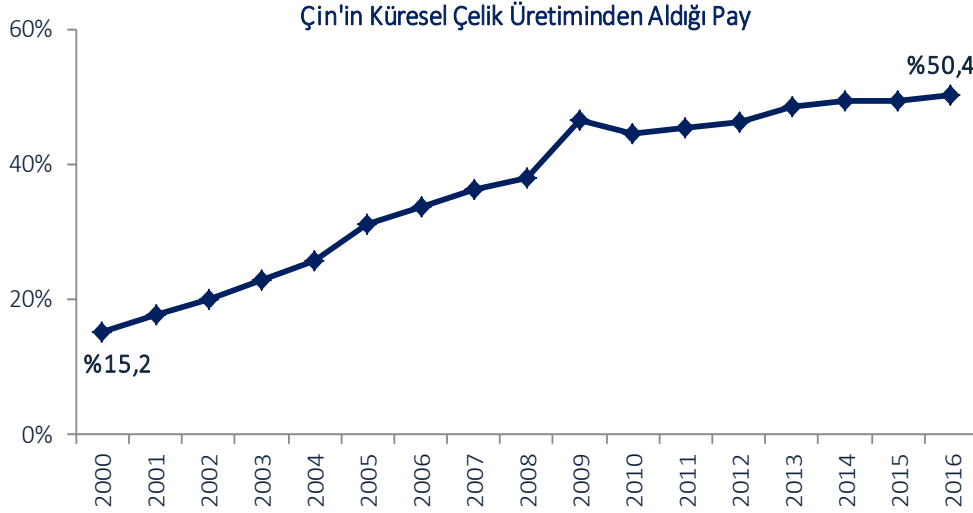
DÜNYA / Üretim

Çelik Üretimini Bölgesel Dağılımı (2016)

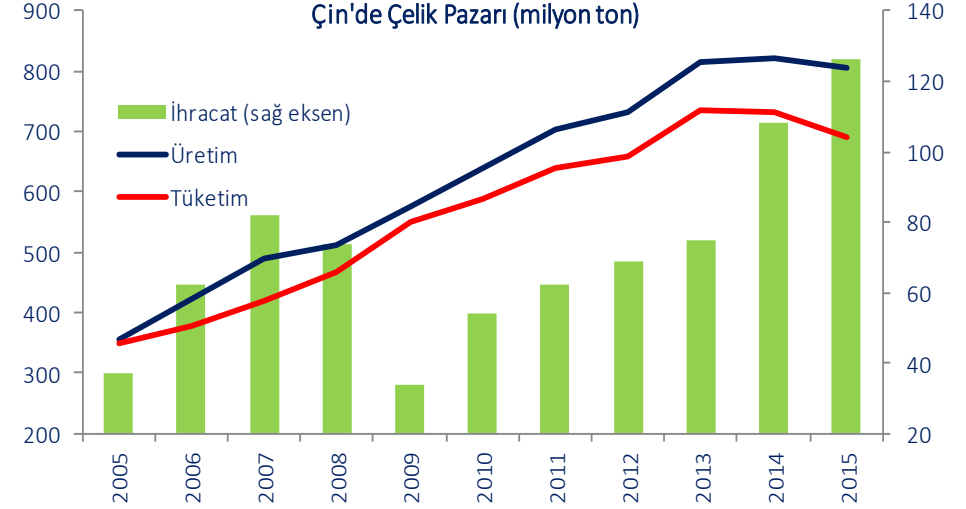

- Küresel çelik üretiminde Asya ülkelerinin ağırlığı dikkat çekmektedir. Dünya Çelik Birliği'nin sınıflandırmasına göre toplam üretimin %69'unun gerçekleştirildiği Asya grubunda Çin, Japonya, Hindistan, Güney Kore ve Tayvan yer almaktadır.

DÜNYA / Üretim - Çin

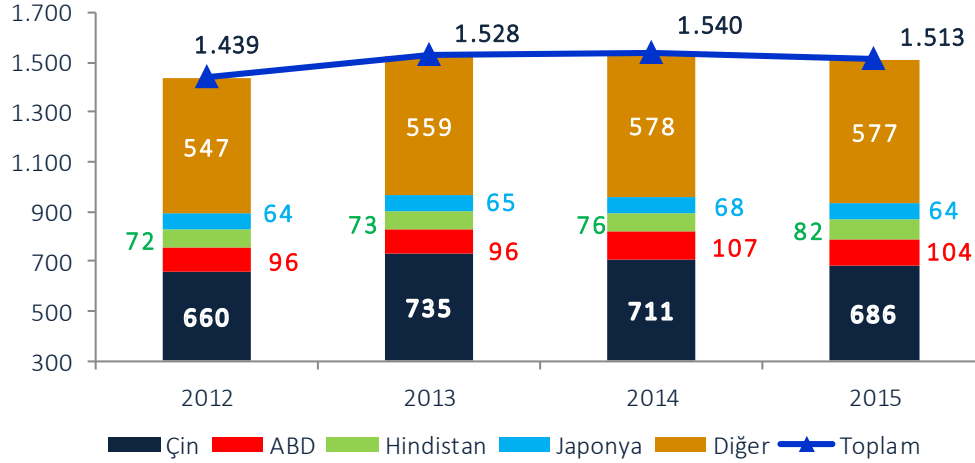
Kaynak: World Steel

- Çin, küresel ham çelik arzı artışında son 15 yıllık dönemde belirleyici olmuştur. Çin hükümetinin demir-çelik sektörüne yönelik güçlü desteği özellikle global kriz döneminde belirginlik kazanmıştır. Demir çelik sektörü, bu dönemde hükümet teşviklerinden en fazla yararlanan sanayi kolları arasında yer almıştır.
- Yaklaşık 1,2 milyar ton/yıl üretim kapasitesine sahip Çin'de ekonomik aktivitenin son yıllarda yavaşlaması küresel çelik pazarında atıl kapasite oluşmasının en büyük nedenidir. Çin'de politika yapımcıların bu sorunu aşmak amacıyla son dönemde aldıkları önlemler küresel çelik piyasasının seyrinde etkili olmaktadır. Çin'de üretim kapasitesinin 2016 yılından itibaren 45 milyon ton/yıl azaltılarak 2020'ye kadar 1 milyar ton/yıl seviyesine indirilmesi planlanmaktadır. 2016'nın ilk yarısında çelik üretim kapasitesini 16 milyon ton/yıl azaltan Çin'in önümüzdeki dönemde bu süreci hızlandırması beklenmektedir. Öte yandan, Çin'deki yapısal sorunların daha derin olduğunu belirtilmekte, 2020'ye kadar toplam kapasitenin 800 milyon ton/yıl düzeyine indirilmesi gerektiği savunulmaktadır.

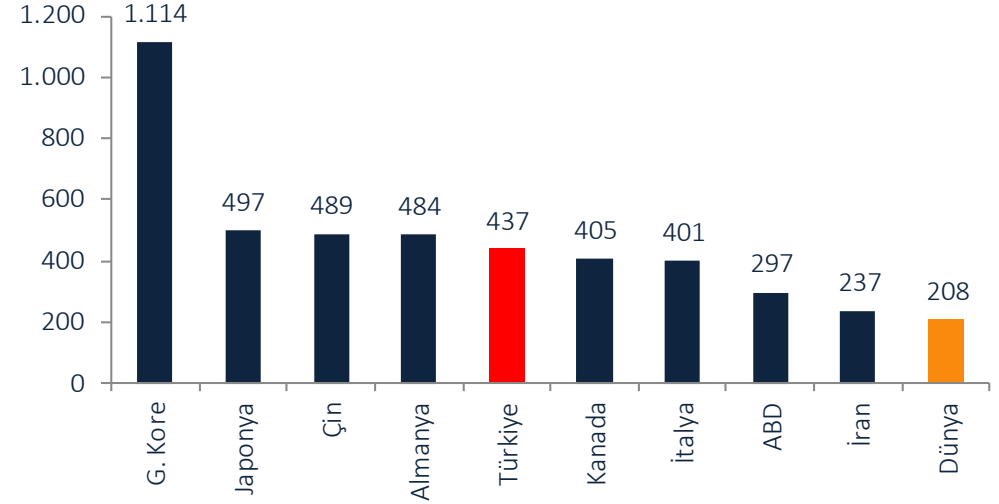
DÜNYA / Tüketim

Küresel Ham Çelik Tüketimi (milyon ton)

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD)

Kişi Başına Düşen Çelik Tüketimi (kg) -2015

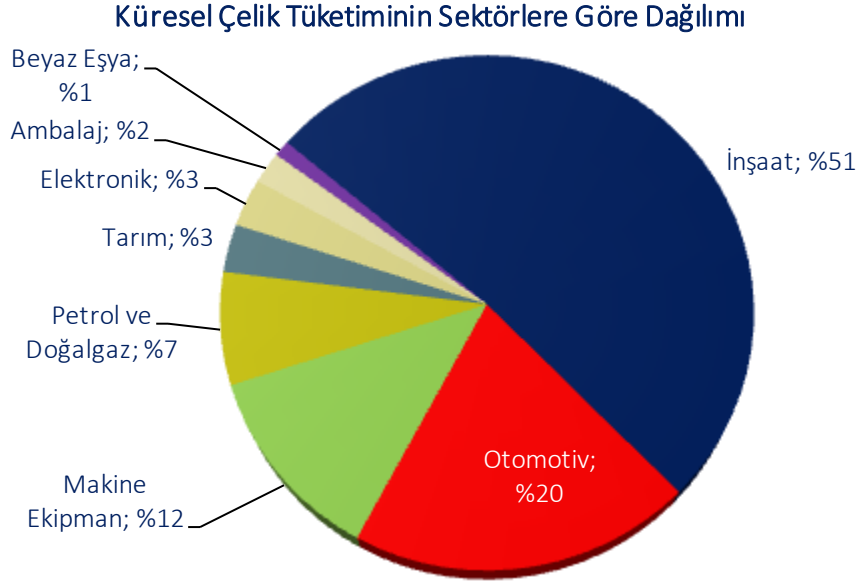

Kaynak: World Steel

- Son yıllarda yatay seyreden küresel ham çelik tüketimi 2015 yılında 1,5 milyar ton olarak kaydedilmiştir. 2015 yılında dünyanın önde gelen pazarlarında çelik tüketimi zayıf seyreden ekonomik aktivite nedeniyle daralmıştır. Hindistan ise diğer ülkelerden olumlu yönde ayrılmıştır.
- Ülkelerin ham çelik tüketimleri, inşaat ve yoğun biçimde çelik tüketen imalat sanayi sektörlerinin gösterdiği performansa göre şekillenmektedir. Kişi başına düşen çelik tüketiminde ise altyapı yatırımıyla öne çıkan ülkelerin üst sıralarda yer aldığı görülmektedir.
- 2015 yılında dünyada kişi başına 208 kg çelik tüketilmiştir. Gemi inşa sektörünün önemli oyuncularından Güney Kore'de kişi başına çelik tüketimi 1,1 ton civarındadır. Türkiye'de ise kişi başına düşen ham çelik tüketimi 437 kg seviyesindedir.

DÜNYA / Tüketim

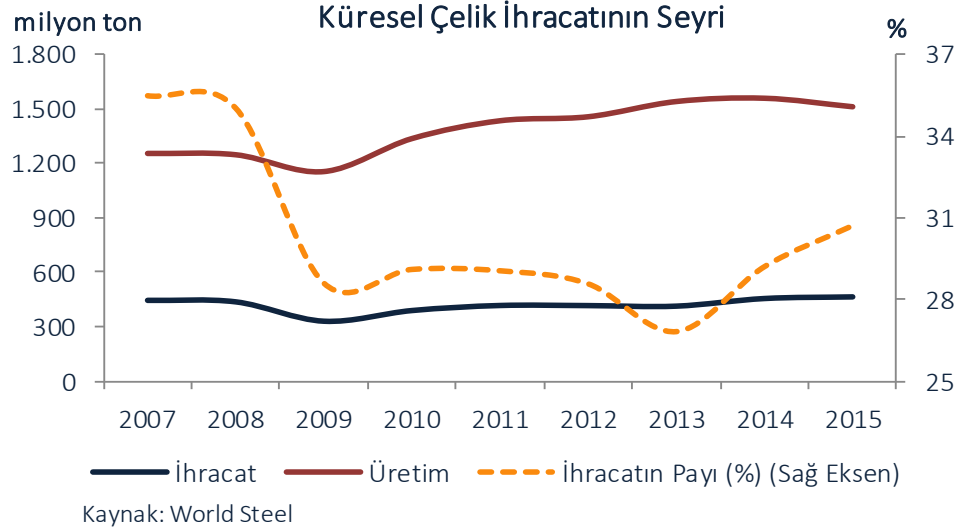
Küresel Bazda Sektörel Tüketimin Ürün Türlerine Göre Dağılımı (%)

	İnşaat	Otomotiv	Makine Ekipman	Petrol & Doğalgaz	Tarım	Elektronik	Ambalaj	Beyaz Eşya
Filmaşın ve Tel	9	14	16	8	54	11	5	12
Profil ve çubuk	9	14	24	6	7	10	4	11
İnşaat Demiri	29	0	0	0	5	0	0	0
Yapısal Çelik	12	1	1	1	0	0	0	0
Ray	0	0	9	0	0	0	0	0
Plaka	12	5	14	11	11	9	3	0
Sıcak Haddelenmiş Sac	16	25	10	6	10	14	20	19
Soğuk Haddelenmiş Sac	3	11	9	3	4	30	27	36
Teneke	0	0	1	0	0	1	34	0
Galvanizli ürünler	6	26	3	4	6	16	5	22
Boru	4	4	13	61	3	9	2	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Kaynak: ÇİB

- Küresel çelik tüketiminin yarıdan fazlası inşaat sektöründe gerçekleştirilmektedir. İnşaatı otomotiv, makine-ekipman ve petrol-doğalgaz sektörleri izlemektedir.
- İnşaat sektöründe ağırlıklı olarak inşaat demiri ve yapısal çelik ürünleri kullanılmaktadır. Otomotiv sektöründe soğuk/sıcak haddelenmiş ürünler ile galvanizli ürünler yaygın biçimde kullanılırken, çelik boru grubunda talebin büyük bir kısmını petrol ve doğalgaz iletim hatları oluşturmaktadır.

DÜNYA / Dış Ticaret

Küresel İhracat ve İthalat (milyon ton) (2015)

	İhracat		İthalat	
Çin	111,6	AB 28*	37,7	
Japonya	40,8	ABD	36,5	
AB 28*	33,8	Almanya	24,8	
Güney Kore	31,2	Güney Kore	21,7	
Rusya	29,7	İtalya	19,9	
Almanya	25,1	Türkiye	18,6	
Ukrayna	17,7	Vietnam	16,3	
İtalya	16,5	Tayland	14,6	
Belçika	15,2	Fransa	13,7	
Türkiye	15,0	Hindistan	13,3	

Kaynak: World Steel

(*) Bölge içindeki ülkelerin birbiriyle ticareti dahil edilmemiştir.

- Dış ticarete konu çelik miktarı 2009 yılı öncesinde küresel üretimin %35'i civarında seyrederken, krizle birlikte bu oran %30'un altına gerilemiştir. İzleyen yıllarda ise, özellikle 2013'ten itibaren, Çin'in iç pazardaki fazla ürünü ihracata yönlendirmesi sonucunda bu oranın yeniden yükseldiği görülmektedir.
- Bölgelere göre sınıflandığında, küresel çelik ticaretinde en büyük pazarın AB olduğu görülmektedir. Küresel ithalatın üçte birinden fazlasını oluşturan AB ülkelerinin ithalatında yassı ürünler ilk sırada yer almaktadır.
- Sektörde artan küresel rekabet nedeniyle pek çok ülke yerli üreticileri korumak amacıyla tedbir almaktadır.

III. TÜRKİYE'DE DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ

TÜRKİYE / Hammadde - Demir Cevheri

Demir Cevheri İthalatı (2015)

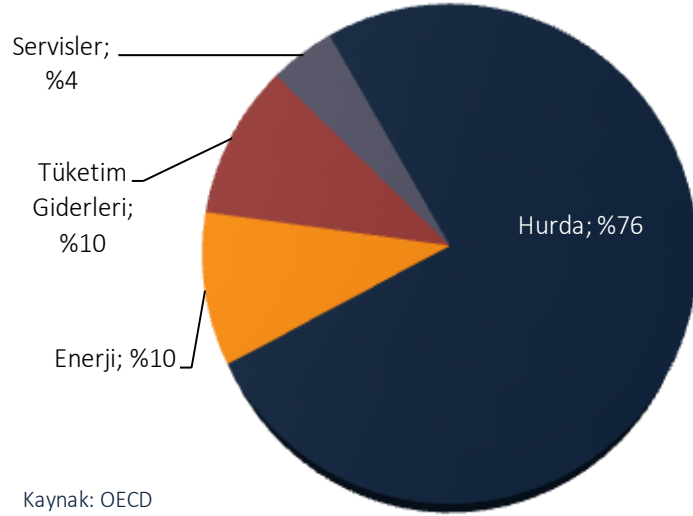
	Miktar (bin ton)	Değer (milyon USD)
Brezilya	4.842	349
Rusya	1.541	136
İsveç	1.487	145
Ukrayna	1.394	109
Kanada	495	43
Diğer Ülkeler	252	18
Toplam	10.011	800

Kaynak: Trademap

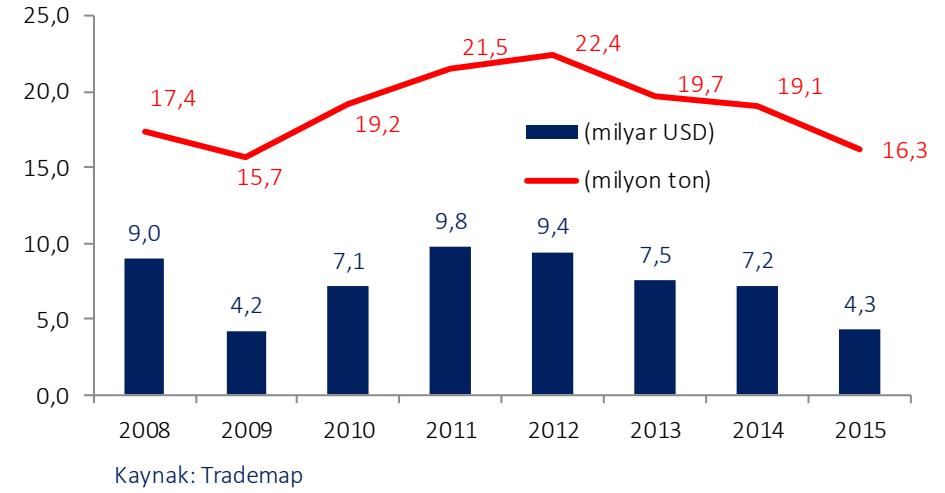
- Sektörde toplam üretim maliyetinin %75-%80'ini hammadde oluşturmaktadır.
- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tahminlerine göre Türkiye'de 122 milyon ton işletilebilir demir cevheri rezervi karşılığı 82,5 milyon ton metal demir bulunmaktadır. Bilinen yurt içi demir cevheri kaynakları kalite ve miktar açısından yetersizdir. Öte yandan yurt içinde cevher üretiminin maliyet açısından dezavantajlı olması, bu sektöre yönelik madencilik yatırımlarını sınırlandırmaktadır.
- Yurt içinde demir cevheri talebinin yarısı ithalat ile karşılanırken, ithalat yapılan başlıca ülkeler Brezilya, Rusya ve İsveç'tir.
- Türkiye'de ekonomi yönetimi demir cevherinde ithalata bağımlılığın önüne geçilmesini planlanmaktadır. Bu kapsamda, sektörün ithalat bağımlılığını azaltmak adına düşük tenörlü cevherden üretim yapılmasına olanak sağlayan teknolojilere teşvik verileceği değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE / Hammadde - Hurda

EAO Maliyet Yapısı

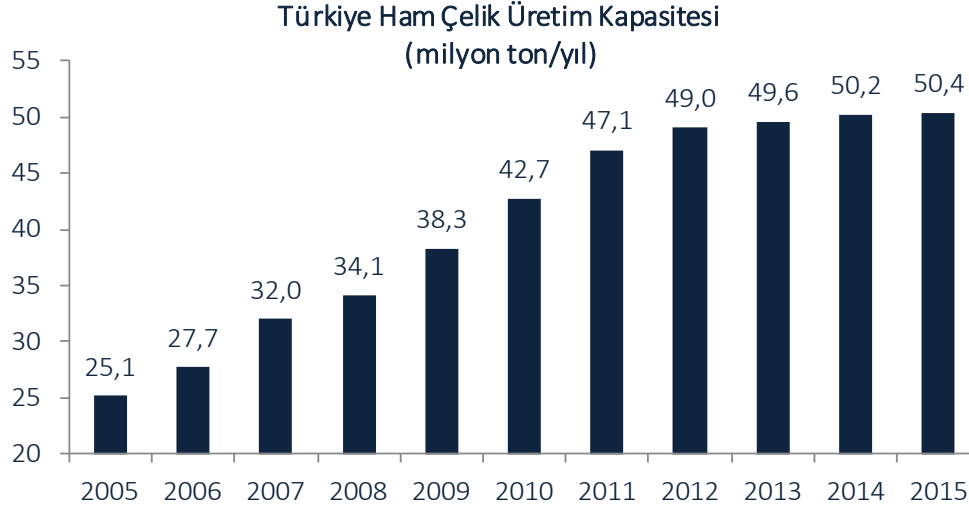

Türkiye'nin Hurda Demir İthalatı

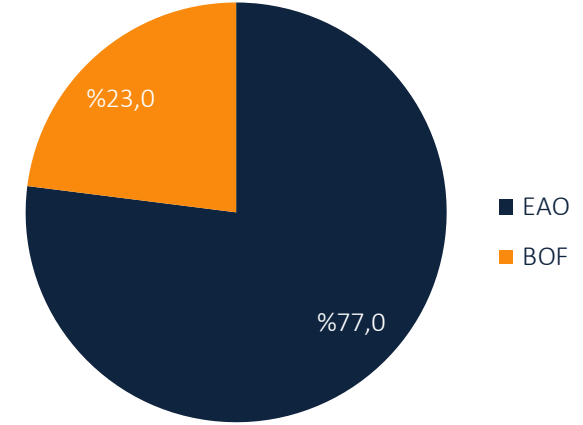

- Yurt içinde üretim yapan EAO tabanlı tesislerin maliyet kompozisyonunda hurda demirin payı %76 düzeyindedir.
- Türkiye'nin en fazla hurda ithalatı gerçekleştirdiği ülkeler ABD, İngiltere, Rusya, Romanya, Belçika, Hollanda ve Ukrayna'dır. 2016 yılında Ukrayna hurda ihracatındaki kotayı kaldırırken, ihracat vergisini ton başına 10 eurodan 30 euroya çıkarmıştır.
- Son yıllarda çelik sektöründe yaşanan sıkıntılara karşılık ülkelerin kendi üreticilerini korumak adına attığı adımların başında hammadde tedarikini güvence altına almak gelmektedir. Bu çerçevede, ülkelerin özellikle hurdada ihracatı engelleyici tedbirler aldığı görülmektedir. En fazla hurda ithalatı gerçekleştirdiğimiz bölge olan AB'de, Avrupa Komisyonu'nun hurda ticaretini sınırlamaya yönelik aldığı karar da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE / Kapasite

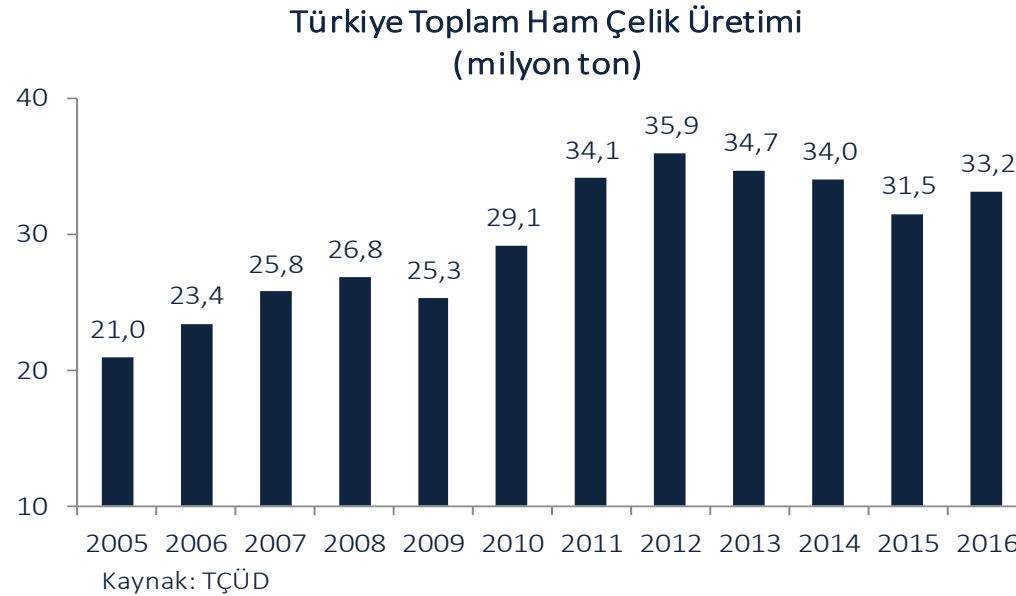
Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD)

Yurt İçi Kapasitenin Üretim Yöntemine
Göre Dağılımı

Kaynak: TÇÜD

- 2000'li yıllarda hızlanan yatırımlarla birlikte dünyanın başlıca ham çelik üreticilerinden biri haline gelen Türkiye'de sektörün üretim kapasitesi 2011 yılına kadar hızlı artmıştır. İzleyen dönemde ise yurt içinde yavaşlayan iç talebin yanı sıra dış pazarlarda artan Çin menşeli ürün baskısı nedeniyle sektörün üretim kapasitesi sınırlı oranda gelişim kaydetmiştir.
- Türkiye'de demir çelik sektörü diğer gelişmekte olan ülkelere benzer biçimde, küresel ekonomik krizin etkilerinin yoğun biçimde görüldüğü 2008-2009 yıllarında da yatırımlarına devam etmiştir. Yatırımların, nihai ürünlerde ithalat bağımlılığının yüksek düzeyde olduğu yassı çelikte yoğunlaştığı görülmektedir.
- Sektörde yatırımların büyük bölümünü EAO tabanlı tesisler oluşturmuş; bu tesislerin toplam üretim kapasitesi 2015 yılında 38,8 milyon ton/yıl'a ulaşmıştır.

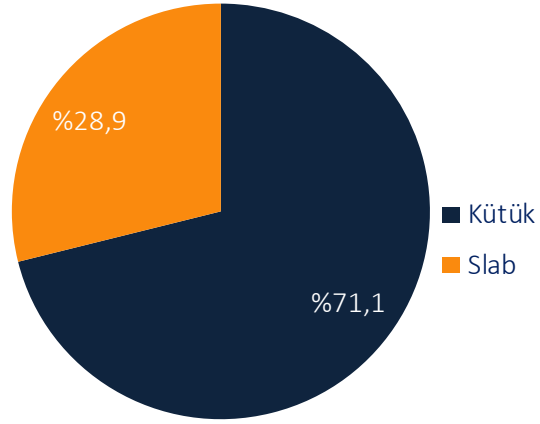
TÜRKİYE / Üretim

- Küresel kapasite fazlası nedeniyle oluşan rekabetin olumsuz etkilediği sektörde üretim 2012'den sonra gerileme eğilimine girmiştir. 2016 yılında ise dış talepteki toparlanmanın da etkisiyle Türkiye'de ham çelik üretimi %5,3 artmıştır.
- 2016 yılında Türkiye 33,2 milyon tonluk üretimle Avrupa'nın ikinci, dünyanın sekizinci büyük ham çelik imalatçısıdır. Türkiye'nin küresel üretimdeki payı %2,1 seviyesindedir.

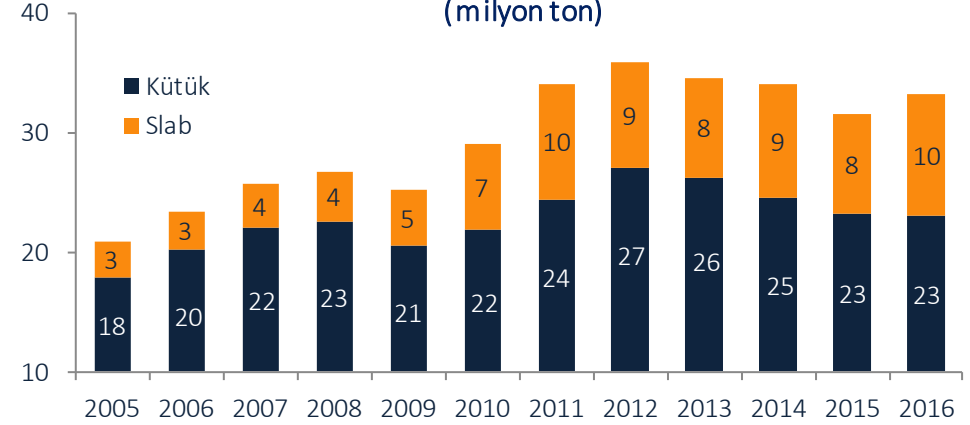
TÜRKİYE / Üretim

Yurt İçi Kapasitenin Ürün Türüne Göre Dağılımı

Kaynak: TÇÜD

Kütük ve Slab Üretim Seyri (milyon ton)

Kaynak: TÇÜD

- Sektörde kütük ve slab olarak iki ana yarı ürün bulunmaktadır. Kütük, inşaat sektöründe kullanılan uzun çelik ürünleri imalatında; slab, otomotiv ve beyaz eşya sektörlerinde kullanılan yassı ürün üretiminde kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen yeni yatırımların büyük oranda yassı çeliğe dönük olmasının yanı sıra uzun çelik üreten işletmelerin üretim hatlarını yassı çelik üretimine de uyumlu hale getirmeleri sonucunda slabın toplam kapasite içerisindeki payı %30 seviyesine yaklaşmıştır.
- Kütük üretimi küresel krizin ardından 2012'ye kadar artarken son yıllarda aktivitenin yatay seyrettiği görülmektedir. Bu gelişmede, yerli üreticilerin artan küresel rekabete bağlı olarak nihai ürünlerin üretiminde ithal girdilere yönelmesi ve ihracattaki gerileme etkili olmuştur.
- Benzer bir durum slab ürünlerinde de görülmektedir. Geçtiğimiz yıllarda yeni yatırımların da etkisiyle kapasite kullanım oranının %44'e kadar gerilediği slab üretimindeki zayıflıkta hurda demir fiyatlarındaki gelişmelerin yanı sıra Çin menşeli dampingli ürün ithalatındaki keskin artış etkili olmuştur. 2016'da ise yıllık bazda slab üretimi %22,4 oranında artarken, kütük üretimi yatay seyretmiştir.

TÜRKİYE / Üretim

Demir Çelik Üreticilerinin Bölgesel Dağılımı

- Sektörde faaliyet gösteren firmalar dört bölgede kümelenmiştir. Kurulu kapasitenin en yüksek olduğu bölge 16 milyon ton/yıl ile İskenderun iken, bu bölgeyi Marmara, İzmir ve Karadeniz bölgeleri izlemektedir.
- Son dönemde yatırımlar, dış pazarlara yakınlığı nedeniyle avantajlı konumda bulunan İskenderun bölgesinde yoğunlaşmaktadır.

TÜRKİYE / Üretim

Türkiye'de Üretimin Kullanılan Yönteme Göre Dağılımı (milyon ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EAO	14,8	17,3	19,4	19,8	17,7	20,9	25,3	26,6	24,7	23,8	20,5	21,9
BOF	6,1	6,2	6,4	7,0	7,6	8,2	8,8	9,3	9,9	10,3	11,0	11,3
Toplam	21,0	23,4	25,8	26,8	25,3	29,1	34,1	35,9	34,7	34,0	31,5	33,2

Kaynak: TÇÜD

- Son yıllarda demir fiyatlarındaki gerileme nedeniyle üretimin baskı altına aldığı EAO tabanlı tesislerden 2 milyon ton ve üzerinde kapasiteye sahip TÇÜD üyeleri; Çolakoğlu, Ege Çelik, Habaş, İçdaş, Kroman, MMK, Tosçelik ve Baştuğ'dur.
- Öte yandan, Türkiye'de yalnızca üç firma BOF tabanlı tesislerde üretim gerçekleştirmektedir. Bunlar 2 milyon ton üzerindeki üretim kapasitesiyle ülkenin üç temel entegre tesisi olan İsdemir, Erdemir ve Kardemir'dir.
- EAO ve BOF tabanlı tesislerin girdi maliyetlerinde, 2015 yılında EAO aleyhine yaşanan ayrışmaya bağlı olarak üretimde BOF tabanlı tesislerin payının arttığı izlenmiştir. 2015 yılında, EAO tabanlı tesislerin KKO'su %61'den %53'e gerilemiştir. İlgili oran BOF tabanlı tesislerde ise %89'dan %94'e çıkmıştır.
- 2016 yılında, emtia fiyatlarındaki gelişmelere bağlı olarak EAO tabanlı tesislerdeki üretim maliyet avantajı kazanmıştır. İlgili tesislerdeki üretim yıllık bazda %6,8 oranında artmıştır.
- Orta vadede EAO tabanlı tesislerin maliyet avantajını tehdit eden çeşitli faktörler bulunmaktadır. Kömür ve demir cevheri fiyatlarının önümüzdeki dönemde gerileyebileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, ABD ekonomisinde altyapı harcamalarının hızlanması hurda metal talebini ve fiyatlarını artıracaktır. Yurt içinde, son dönemde elektrik tedarikçilerinin OSB'lerde başta olmak üzere elektrik maliyetlerini yükseltme eğiliminde oldukları görülmektedir.

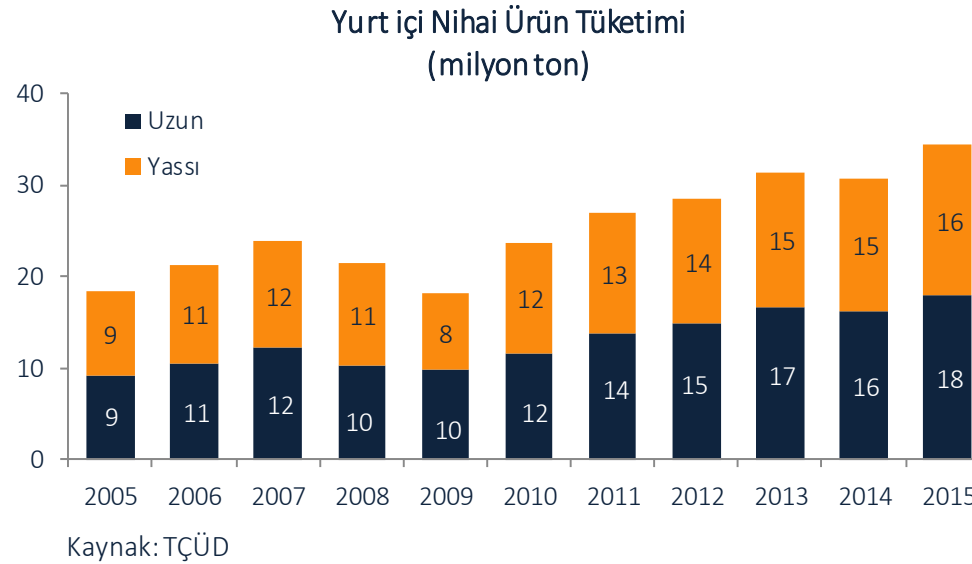
TÜRKİYE / Üretim

	Yarı Ürün			Uzun Ürün				Yassı Ürün			
	Pik demir	Kütük	Slab	Filmaşın	Nervürlü	Demiryolu	Köşebent	Flat	Sac	Levha	Şerit
Kardemir	+	+		+	+	+					
Habaş		+	+	+	+				+		
Ege Çelik		+									
Çolakoğlu		+	+		+				+		
Kroman		+		+	+		+				
Tosçelik		+	+	+	+		+	+	+	+	+
Baştuğ		+			+						
MMK									+	+	+

Kaynak: TÇÜD, Şirketlerin Yatırımcı Sunumları

- Çelik sektöründe imalat, nihai ürünün kullanım alanına göre farklı üretim süreçlerinden geçmekte ve fabrikalar genel olarak belli ürünleri üretebilmektedir. TÇÜD üyesi büyük firmaların genelinde, inşaat sektörüne girdi sağlanan kütük çelik üretilmektedir. Bu gelişmeye paralel pek çok firma filmaşın ve nervürlü çelik imalatı gerçekleştirmektedir. Köşebent çelik ürünleri yüksek bina ve köprü inşasında kullanılmaktadır.
- TÇÜD üyelerinden Habaş ve Tosçelik slab çelik üretmektedir. Slab çelik yassı ürün grubunun temel girdisini teşkil etmekte olup imalat sanayinde aramalı olarak kullanılmaktadır.
- TÇÜD üyesi olmayan Erdemir 8 milyon tonun üzerindeki üretimiyle bu alanda dünyanın en büyük 43. şirkettir. Ereğli tesisinde slab ve yassı çelik ürünleri imal edilmektedir. Şirketin İskenderun'da bulunan fabrikasında kütük ve slab çelik bir arada üretilmektedir. Şirket Türkiye'de yassı çelik imalatının yaklaşık üçte birini gerçekleştirmektedir.

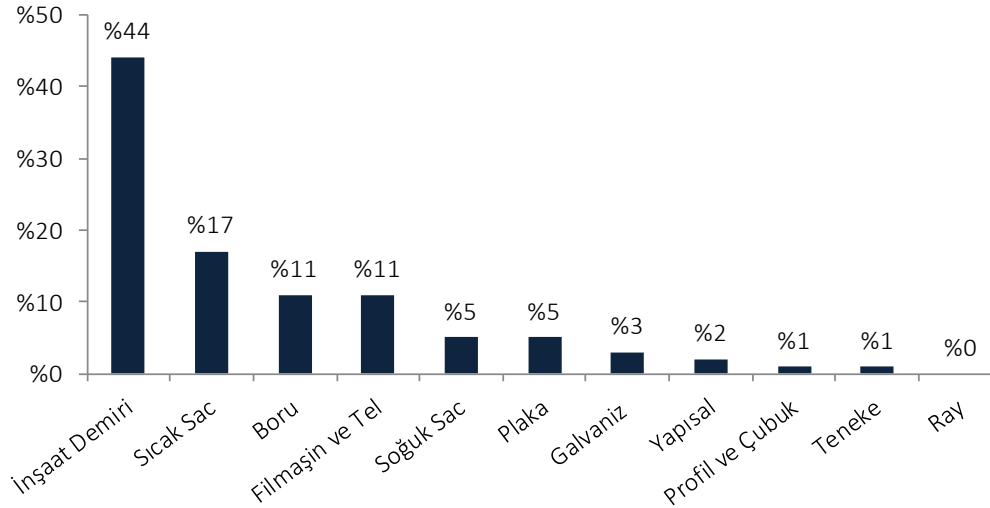
TÜRKİYE / Tüketim

- 2015 yılında yurt içinde gerileyen çelik üretimine rağmen dumpingli ürün ithalatındaki hızlı yükseliş çelik tüketiminin artmasına neden olmuştur. Bu dönemde Türkiye’de çelik tüketimi yıllık bazda %11,4 artışla 34,4 milyon tona ulaşmıştır.
- Büyük montanlı altyapı projelerinin de desteğiyle uzun ürün tüketimi %10,8 yükselerek 17,9 milyon tona ulaşmıştır. Yassı ürün tüketimi de yılı rekor üretimle tamamlayan otomotiv sektöründeki gelişmelere paralel %12,7 artarak 16,5 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

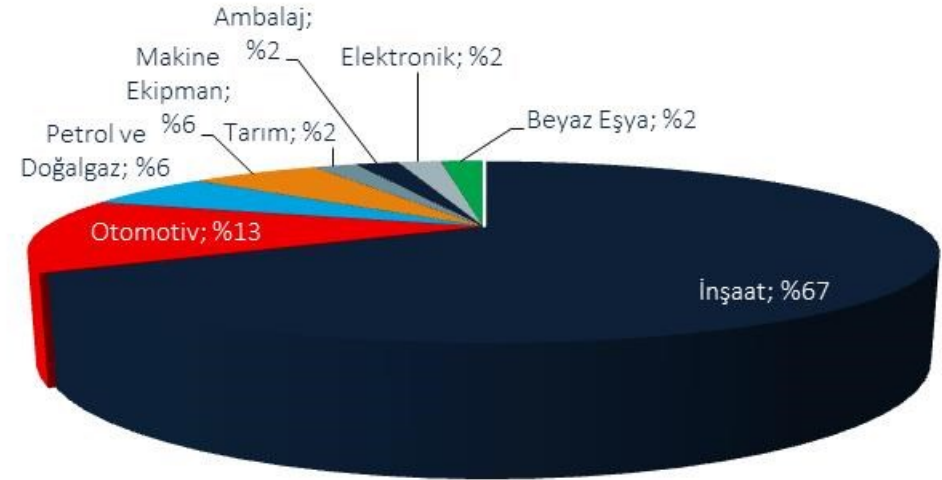
TÜRKİYE / Tüketim

Türkiye'de Kullanılan Çelik Ürünlerinin Dağılımı

Kaynak: ÇİB, veriler 2010 itibarıyladır.

Türkiye'de Çelik Tüketiminin Sektörlere Göre Dağılımı

- Yurt içinde tüketilen çeliğin 2/3'ü, uzun ürünlerin ise neredeyse tamamı inşaat sektörü tarafından kullanılmaktadır.
- 2023 yılına kadar 6,5 milyon konutun inşa edilmesinin planlandığı kentsel dönüşüm projesi, inşaat demiri talebini canlı tutmaktadır. Bu proje kapsamında yaklaşık 24 milyon ton inşaat demiri kullanılacağını hesaplıyoruz.
- Son yıllarda bina dışı inşaat projelerinin yaygınlaşması ve yeni yapı teknolojilerinin kullanılması ile yassı çelik ürünleri de inşaatlarda kullanım alanı bulmaya başlamıştır.
- Otomotiv, makine ve elektronik yoğun çelik girdi kullanan diğer sektörler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, son dönemde petrol boru hatları inşaatlarında yaşanan artışla petrol ve doğalgaz sektörünün demir çelik kullanımı da hız kazanmıştır.

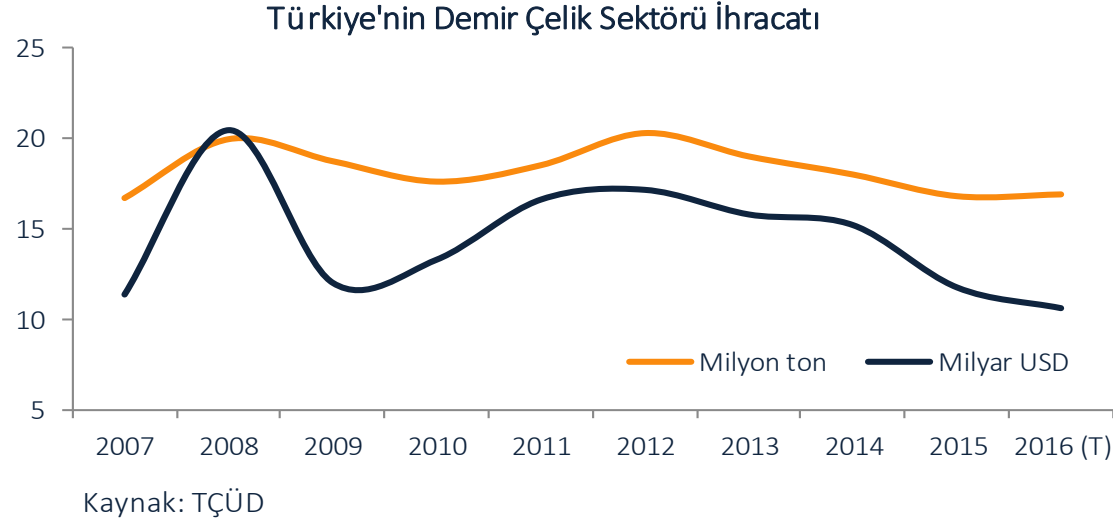
TÜRKİYE / Tüketim

Türkiye’de Sektörel Tüketimin Ürün Türlerine Göre Dağılımı (%)

	İnşaat	Otomotiv	Petrol & Doğalgaz	Makine Ekipman	Tarım	Ambalaj	Elektronik	Beyaz Eşya
İnşaat Demiri	64	2	1	0	16	0	0	1
Sıcak Sac	13	40	7	18	13	24	22	31
Filmaşın ve Tel	6	19	7	23	54	5	14	16
Boru	4	8	76	27	4	3	17	2
Plaka	4	3	5	11	6	2	6	0
Yapısal Çelik	3	1	0	0	0	0	0	0
Soğuk Sac	2	12	2	11	4	23	32	38
Galvanizli Ürünler	2	12	1	2	2	2	7	10
Profil ve Çubuk	1	2	1	5	1	0	2	2
Teneke	1	1	0	0	0	41	0	0
Ray	0	0	0	3	0	0	0	0
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Kaynak: ÇİB

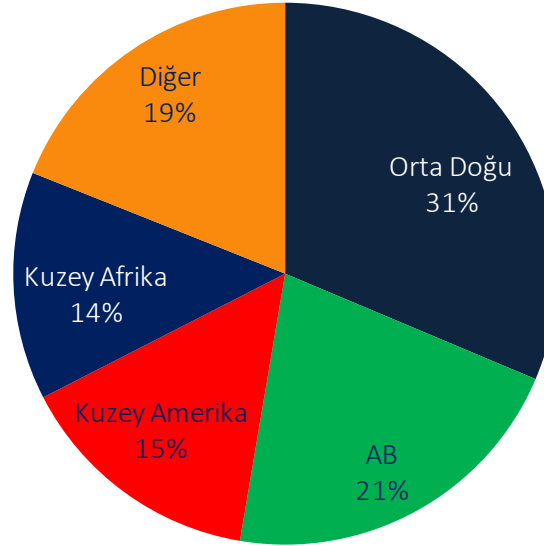
TÜRKİYE / Dış Ticaret - İhracat

- Son yıllarda daralma eğiliminde olan Türkiye'nin demir-çelik ihracatı 2016'da bir miktar toparlanmıştır. Bu dönemde sektörün ihracatı miktar olarak %0,4 artarak 16,9 milyon tona ulaşmıştır. Bu dönemde, sektörün ihracat geliri ise %9,9 düşüşle 10,6 milyar USD olmuştur.
- Çin firmalarının yarattığı rekabet nedeniyle pazar paylarını korumaya çalışan yerli üreticilerin dış pazarda önceki yıllarda fiyat kırmak zorunda kaldığı ve bu durumun firmaların kârlılığı üzerinde ciddi bir baskı yarattığı görülmüştür. Öte yandan, son dönemde demir fiyatlarında kaydedilen artış firmaların kâr marjlarını olumlu yönde etkilemektedir.

TÜRKİYE / Dış Ticaret - İhracat

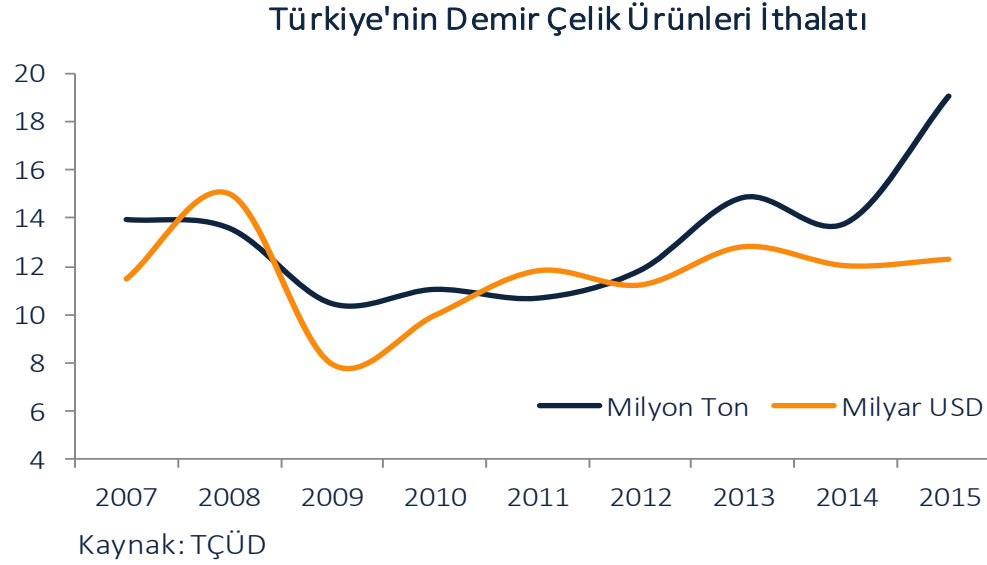
Miktar Bazında İhracatın Bölgelere Göre Dağılımı (2016)

- Sektörün en büyük ihracat pazarını, yurt dışı müteahhitlik faaliyetlerinin yoğunlaştığı Orta Doğu ülkeleri oluşturmaktadır. Bu bölgenin Türkiye'nin demir çelik ürünleri ihracatında payı %30 civarındadır. Öte yandan, son yıllarda bölge ülkelerinde yaşanan iç karışıklar nedeniyle inşaat sektörünün ivme kaybetmesinin yanı sıra Çin menşeli ürünlerin bölgede artan varlığı Türk çelik sektörünü olumsuz yönde etkilemiştir.
- 2016 yılında AB ekonomisinde gözlenen toparlanma yassı çelik talebini olumlu yönde etkilemiştir. Sektörün ikinci büyük pazarı olan AB ile 1996'dan beri yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşması uyarınca Türk firmalarına ek vergi uygulanmamaktadır.
- 2016 yılında sektörün ABD'ye ihracatı %2,3 artmıştır. Öte yandan, ABD'nin Türkiye'den ithal ettiği çelik ürünlerine %42-50 arasında vergi koyması sektörün önemli ihracat kalemlerinden inşaat çeliğinde dış talebi 2017'nin ikinci çeyreğinden itibaren baskılayacaktır.
- Kuzey Afrika Türkiye'nin çelik ihracatını hızlı artırdığı bölgeler arasında yer almaktadır. Bölgede üretim tesisi yatırımları süren Türk firmalarının pazar paylarını önümüzdeki yıllarda geliştirmeleri beklenmektedir.

TÜRKİYE / Dış Ticaret - İthalat

- Türkiye'nin çelik ürünleri ithalatı, hızlı artış trendini 2015 yılında sürdürmüştür. Türkiye'nin toplam çelik ithalatı miktar açısından %38,1 oranında artışla 19,1 milyon ton, değer açısından %2,6 oranında artışla, 12,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.
- 2015 yılında, hurda fiyatları ile nihai ürün fiyatları arasındaki marjın daralması ve Çin'in artan ihracatı birlikte çelik fiyatları önemli ölçüde gerilemiştir. Nitekim yurt içinde bazı çelik üreticileri de hurdadan ham çelik üretmek yerine, yarı mamulden imalat gerçekleştirmeyi tercih etmiştir.
- 2015 yılında Çin'den yapılan toplam çelik ürünleri ithalatı 2 kat artarak 3 milyon tona yükselmiştir. Çin'den yapılan çelik ürünleri ithalatında en keskin artış yarı ürünlerde gözlenmiştir. Kütük çelik ithalatı %926 oranında artışla 1,5 milyon tona ulaşmıştır. Çin menşeli yassı ürün ithalatı da %144 oranında artışla 839 bin tona, uzun ürün ithalatı %31,5 oranında artışla 227 bin tona çıkmıştır. Ayrıca, çelik boru ithalatı da %61'lik artışla 320 bin ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

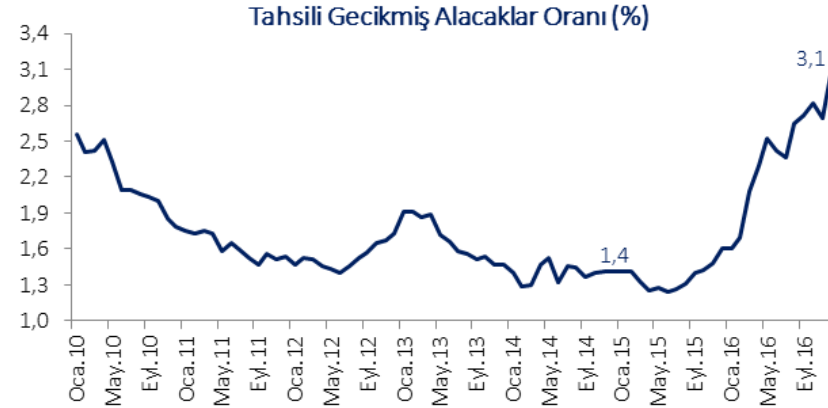
TÜRKİYE / Finansal Göstergeler

Demir Çelik Sektörü

(milyar TL)	2014	2015	Değişim (%)
Üretimden Satışlar	43,9	42,3	-3,6
Satış Hasılatı (Net)	48,1	46,0	-4,4
Özkaynak	13,4	13,0	-3,0
Aktifler	31,5	31,3	-0,6
Dönem Kârı	3,1	2,2	-29,0
İhracat*	4,0	2,7	-32,5
İstihdam (kişi)	25.153	24.611	-2,2

*milyar USD

Kaynak: TÇÜD

Kaynak: BDDK

- Sektörün önde gelen ilk 20 firmasının 2015 yılındaki gelişmelerden olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Bu dönemde, ihracattaki %32,5'lik daralma nedeniyle sektörün kârlılığı benzer şekilde gerilemiştir. Toplam satışlar ise iç tüketimin nispeten canlı seyretmesi nedeniyle sınırlı oranda düşmüştür.
- Küresel krizden sonra gerileme trendine giren demir çelik sektörünün tasfiye olunacak alacaklar (TOA) oranı, 2016 yılında imalat sanayindeki gelişmelere paralel önemli ölçüde artmıştır. Aralık 2016 itibarıyla sektörde TOA oranı %3,1 ile son 10 yılın en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE / Finansal Göstergeler

İSO 500 Şirket Adı	2014		2015	
	Sıralamadak i Yeri	Üretimden Satışlar (milyon TL)	Sıralamadak i Yeri	Üretimden Satışlar (milyon TL)
Erdemir	8	6.114	7	6.475
İsdemir	7	6.245	9	5.890
İçdaş	6	6.350	10	5.773
Çolakoğlu	11	4.780	17	4.099
Tosçelik	20	2.603	21	2.976
Kardemir	32	2.170	34	2.220
Kroman	28	2.353	43	1.921
Yolbulan Baştuğ	47	1.833	46	1.830
Diler	48	1.809	50	1.745
İzmir Demir	49	1.734	51	1.721
MMK	63	1.328	59	1.496
Kaptan	76	1.054	67	1.215
Yazıcı	65	1.279	68	1.205
Yeşilyurt	86	976	109	855
Ege Çelik	106	821	156	642
Asil Çelik	116	762	157	640
Özkan	141	653	173	596
Koç Çelik	246	406	189	546
Çemtaş	439	244	464	248
Çebitaş	300	338	475	240
Nursan	85	980	-	-
Kürüm	145	612	-	-
Ede	404	260	-	-

- Türkiye'nin önde gelen demir çelik firmalarının, İSO 500 listesinde 2015 yılında önceki dönemlere kıyasla daha alt sıralarda yer aldıkları görülmektedir.
- Erdemir Grubu şirketlerinden olan Erdemir, 2015 yılında sektör genelinden olumlu yönde ayrılarak İSO 500 listesinde 7. sıraya yükselmiştir. Grubun diğer şirketi İsdemir'in ise üretimden satışları bu dönemde sektöre kıyasla daha hızlı daralmıştır.
- Demir çelik sektöründe yaşanan sorunlar nedeniyle nakit akışlarında bozulma yaşayan bazı şirketlerin iflas ertelemesine başvurdukları görülmektedir.

IV. BEKLENTİLER VE RİSKLER

TÜRKİYE / Beklentiler ve Riskler

Hammadde

- Dünyanın en büyük sekizinci ham çelik üreticisi Türkiye, hammadde bakımından ithalata bağımlıdır. Sektör, hurdadan cevhere, kömürden ferro alyaja kadar hemen tüm girdilerde net ithalatçı konumundadır. Bu çerçevede, tedarik pazarlarında yaşanan sıkıntılar sektöre doğrudan yansımaktadır. Örneğin, sektörün yoğun biçimde hurda ithal ettiği ülkelerden Ukrayna'nın uyguladığı ek vergi oranındaki değişiklik ithalat maliyetlerinin artmasına neden olmuştur. Ayrıca, son dönemde ülkelerin kendi demir çelik üreticilerini korumak adına aldıkları tedbirlerin başında gelen hammadde güvenliği tedbirleri de, Türk üreticilerin hammadde temininde sorun yaşamasına neden olabilecektir.

İthalat Baskısı

- Türkiye demir çelik sektörü 2000'lerin başından itibaren yatırımlarına devam etmektedir. Sektörün yatırımları ithalatta bağımlılığın yüksek olduğu yassı ve vasıflı çelik ürünlerine yönelik olmuştur. Gerçekleştirilen yatırımlarla birlikte Türkiye yassı ürün kapasitesi açısından kendine yetebilecek seviyeye gelmiş olmasına rağmen yurt içi yassı ürün tüketiminin önemli bir kısmı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Özellikle yarı mamul ürünlerde ithal ürün kullanımı yoğunlukla sürmektedir. Yurt içi üretim kapasitesinde gelen seviyelere karşın maliyet avantajına sahip olan yabancı menşeli firmaların pazar paylarını korumaya devam ettikleri gözlenmektedir.

TÜRKİYE / Beklentiler ve Riskler

İhraç Pazarlarındaki Gelişmeler

- Çin başta olmak üzere, üretici ülkelerin iç pazarlarındaki fazla ürünü ihracat yoluyla eritmeye çalışmaları küresel pazarda dengesizliklerin artmasına neden olmuştur. Bu ülkelerin, Türkiye'nin ana ihracat pazarları olan MENA ve AB bölgesinde faaliyetlerini arttırdıkları izlenmektedir. Türk üreticilerin üretim yapısı ve hammaddede ithalata bağımlılık nedeniyle uluslararası rakiplerine göre dezavantajlı konumda olması, pazar kayıplarını da beraberinde getirmektedir.
- Ayrıca, yoğunlaşan küresel rekabet paralelinde, ülkeler kendi sektörlerini korumaya dönük tedbirlerini arttırmaktadır. ABD, Kanada, Avustralya, Ürdün, Fas, Tayland ve Mısır'ın Türkiye menşeli belirli ürünlere getirdiği ilave vergi bunun örneklerindedir. Önümüzdeki dönemde bu çerçevede pazar kayıplarının artacağı tahmin edilmektedir.

Düşük Kapasite Kullanım Oranı

- Özellikle son 10 yılda hızlı biçimde artan yatırımlarla birlikte Türkiye 50 milyon ton/yıl'ın üzerinde ham çelik üretim kapasitesine kavuşmuştur. Bununla birlikte, özellikle 2014-2015 döneminde, emtia fiyatlarındaki gelişmeler EAO tabanlı tesislerde kapasite kullanım oranının gerilemesine neden olmuştur. 2016 yılında ise, EAO tabanlı tesislerde üretim toparlanma kaydetmiştir. Dış talep koşullarında bir düzelme ve iç talepte yerli ürünlere bir kayma olmadığı sürece atıl kapasite sorununun gündemdeki yerini koruyacağı düşünülmektedir.

TÜRKİYE / Beklentiler ve Riskler

- Önümüzdeki dönemde küresel likidite koşullarında gözlenecek olası bir sıkılaştırmanın, sektörün finansman giderlerini yukarı yönlü etkileyebileceği düşünülmektedir.
- Küresel pazarlardaki gelişmelere karşı duyarlılığın yüksek olduğu demir çelik sektöründe, orta vadede EAO tabanlı tesislerin maliyet avantajını tehdit eden çeşitli faktörler bulunmaktadır.
- 2016 yılında gerek küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmalar gerekse yurt içinde artan belirsizliklere bağlı olarak Türk Lirası'nda gözlenen volatilitenin, 2017 yılında azalarak da olsa sektörün finansman yapısını ve mali bünyesini olumsuz etkilemeyi sürdüreceği tahmin edilmektedir .
- 2017 yılında Türkiye'de inşaat sektörünün devam eden altyapı projelerinin de desteğiyle ılımlı büyüyeceği ve bu durumun uzun çelik talebini destekleyeceği düşünülmektedir. Yassı çelik ürünleri talebini belirleyen imalat sanayiinde aktivitenin yatay seyredeceği düşünülmektedir.
- Uzun çelik ürünleri fiyatlarının son dönemde yükseliş kaydetmesi yurt içinde üreticilerin ciro ve kârlılık artışını destekleyecektir. Bununla birlikte, yurt dışı müteahhitlik faaliyetlerinin yoğunlaştığı önemli pazarlardaki gelişmelerin talebi sınırlandırabileceği tahmin edilmektedir.
- Son yıllarda hız kazanan demiryolu yatırımları çelik talebine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, TANAP ve Türk Akımı gibi projeler de çelik boru talebini destekleyecektir.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.